

Vuoden 2026 äänestysalueiden muutokset ja niistä ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle

Kaupunginhallitus 23.06.2025 § 174

Kullekin äänioikeutetulle merkitään äänioikeusrekisteriin äänestysalue, joka määrittää tämän äänestyspaikan vaalipäivänä ja sen, minkä äänestysalueen tuloksissa tämän ääni lasketaan. Äänestysalue määräytyy äänioikeutetulle tämän väestötietojärjestelmään merkityn asuinpaikan perusteella äänioikeusrekisteriä perustettaessa.

Vaalilain 8 §:n mukaan kunta muodostaa yhden äänestysalueen, jollei sitä ole tarpeen jakaa useampaan äänestysalueeseen. Äänestysalueiden pinta-alasta tai asukasmäärästä ei vaalilaissa ole tarkempia määräyksiä. Äänestysalueista päättää valtuusto. Äänestysaluejakoa muuttavassa päätöksessä pitää myös määrätä mille äänestysalueelle merkitään henkilöt, joilla ei Väestötietojärjestelmän mukaan ole vakituista osoitetta.

Valtuuston päätöksellä muutettu äänestysaluejako on voimassa 1.1.2026 alkaen toimitettavissa vaaleissa ja kansanäänestyksissä, jos valtuuston päätös on tehty ja siitä on ilmoitettu 31.8.2025 mennessä Digi ja väestötietovirastolle (DVV). Jos äänestysalueet säilyvät ennallaan, asiasta ei tarvitse ilmoittaa. Viitasaaren kaupunki on pyytänyt lisäaikaa siten, että asia voidaan käsitellä valtuustossa 1.9.2025.

Äänestysalueiden määrän vähentäminen heikentää äänestäjien mahdollisuuksia osallistua vaalipäivän äänestykseen. Jo useita vuosia jatkunut suuntaus on ollut äänestysalueiden määrän vähentäminen. Oikeusministeriö on mm. kirjeessään kunnille (16.9.2024, dnro VN/17690/2024) suositellut, että jatkossa nykyistä äänestysalueiden määrää ei enää vähennettäisi ilman pakottavaa tarvetta, vaan päinvastoin tutkittaisiin mahdollisuuksia lisätä äänestysalueiden määrää seuraaviin vaaleihin, ja todennut lisäksi, että äänioikeusrekisterin (sähköinen vaaliluettelo) käyttö vaalipäivän äänestyksessä ei ole peruste vähentää äänestysalueiden määrää.

Kunnan äänestysaluejakoa määriteltäessä tulisi huolehtia siitä, että mikään äänestysalue ei muodostu äänestäjämäärältään niin suureksi, että siitä aiheutuu haittaa äänestäjille äänestyspaikan ruuhkautumisena ja toisaalta vaalilautakunnan alustavan tuloslaskennan hidastumisena vaalipäivän iltana, jolloin koko kunnan tuloslaskenta viivästyy. Ennakoäänestyksen suosio on kasvanut niin, että selvästi suurempi osa käy ennakoäänestyksessä kuin äänestää vaalipäivänä. Viitasaarella myös vaaliauto on täydentänyt kaupungintalon yleistä ennakoäänestyspaikkaa siten, että auto kiertää kyläkunnilla kahtena päivänä mahdollistaen äänestyksen eri kylillä.

Viitasaaren kaupungissa on tällä hetkellä kolme äänestysaluetta seuraavasti:

001 Keskeinen
002 Läntinen
003 Itäinen.

Nämä ovat voimassa vaalien varsinaisena vaalipäivänä, jolloin kuntalainen voi äänestää vain omassa äänestysalueessaan. Kuntalainen voi äänestää ennakkoon missä tahansa äänestyspaikassa omasta äänestysalueesta

riippumatta. Äänestysalue-jakomuutos vaikuttaa varsinaisen äänestyspäivän äänestyspaikkaan. Äänestysaluejakopäätös ei määritä äänestysalueen varsinaisen vaalipäivän vaalihuoneiston sijaintia, vaan kunnanhallitus päättää sen erikseen. Päätös ei myöskään vaikuta ennakkoäänestyspaikkoihin, vaan niistäkin määrää kunnanhallitus erillisellä päätöksellä kaikkien toimitettavien vaalien yhteydessä erikseen.

Tähän mennessä ei ole juurikaan ollut haasteita löytää kaikille äänestysalueille riittävä määrä jäseniä vaalilautakuntiin. Kunta- ja aluevaaleissa esteellisyysäännökset saattavat aiheuttaa käytännössä ongelmia vaalilautakuntien jäseniä ja varajäseniä valittaessa. Jokaiselle äänestysalueelle nimetään kuntalaisista vaalilautakunta, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, 3 varsinaista jäsentä ja vähintään 5 varajäsentä. Viitasaarella ennakkoon äänestäneiden osuus on ollut selvästi suurempi kuin vaalipäivänä äänestäneiden osuus.

Seuraavat vaalit ovat eduskuntavaalit 18.4.2027. Ennakkoäänestys kotimaassa 7.–13.4.2027 ja ulkomailla 7.–10.4.2027. Vaalipäivä on sunnuntaina 18.4.2027 klo 9–20.

Oheismateriaali:

- Digi- ja väestötietoviraston kirje kunnanhallituksille 4.6.2025.
- Äänestysaktiivisuus äänestysalueittain alue- ja kuntavaaleissa 2025.

Lisätiedot: Hallintopalveluiden palvelualuejohtaja Anni Riihimäki, puh. 044 459 7301, anni.riihimaki@viitasaari.fi

Päätösehdotus	Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus esittää valtuustolle, että äänestysaluejako pidetään nykyisellään, jolloin Viitasaarella on käytössä kolme äänestysaluetta: 001 Keskeinen, 002 Läntinen ja 003 Itäinen.
Päätös	Hyväksyttiin.
Muutoksenhaku	Muutoksenhakukielto
Toimenpiteet	Jatkokäsittelyyn kaupunginvaltuusto

Kaupunginvaltuusto 01.09.2025 § 63
357/00.00.00.00/2025

Oheismateriaali:

- Digi- ja väestötietoviraston kirje kunnanhallituksille 4.6.2025.
- Äänestysaktiivisuus äänestysalueittain alue- ja kuntavaaleissa 2025.

Päätösehdotus	Kaupunginvaltuusto päättää, että äänestysaluejako pidetään nykyisellään, jolloin Viitasaarella on käytössä kolme äänestysaluetta: 001 Keskeinen, 002 Läntinen ja 003 Itäinen.
Päätös	Hyväksyttiin.
Muutoksenhaku	Kunnallisvalitus
Toimenpiteet	Ote keskusvaalilautakunta